

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 8.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»
(назва магістерської програми)

на тему: «Система оподаткування фізичних осіб»
(назва теми)

Виконавець:

студентка фінансово-економічного факультету

Аністратенко Юлія Вячеславівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент

Волкова Оксана Георгіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Оподаткування фізичних осіб є складовою частиною фінансового механізму держави. У результаті перерозподілу доходів (платежів) фізичних осіб, з одного боку, реалізується економічна доктрина щодо рівня добробуту різних верств населення, а з іншого - формується фінансова база держави. Сфера перерозподілу доходів фізичних осіб є одним з основних фінансових ресурсів держави. Одним із вагомих важелів регулювання розподілу між державою та населенням фінансових ресурсів є прибутковий податок з громадян та інші податки, які входять до складу податкової системи України.

В будь-якій державі громадяни зобов'язані віддавати частину своїх доходів на загальнодержавні потреби. Досконалість форм методів передавання цих коштів свідчить про рівень розвитку держави. Разом з тим, без наукової концепції податкової політики податки можуть перетворитися на гальмо економічного розвитку держави. Тому досить важливо, щоб кожна країна мала розумну, досконалу та ефективну податкову політику.

Проблематика системи оподаткування фізичних осіб постійно знаходяться, як у полі зору науковців, так і в професійних прикладних спеціалістів. Зокрема, проблематиці формування податкової політики щодо фізичних осіб присвячено праці таких відомих вітчизняних фінансистів, як В. Андрущенко, О. Василик, А. Крисоватий, П. Мельник, С. Онишко, Л. Тарангул, А. Соколовська, В. Федосов, С. Юрій та інших.

У сучасних умовах перебудови економіки України, становлення та розвитку ринкових відносин у державі важливе місце займає державне регулювання фінансово-господарської діяльності фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, а також накопичень громадян, яка реалізує, в першу чергу, через податкову політику та формування ефективної системи адміністрування податків з фізичних осіб.

Метою роботи є розгляд теоретичних та практичних аспектів системи оподаткування фізичних осіб.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- визначити економічну сутність оподаткування фізичних осіб;
- розкрити систему оподаткування доходів фізичних осіб та майнового оподаткування фізичних осіб в Україні;
- дослідити зарубіжний досвід оподаткування фізичних осіб;
- провести моніторинг системи оподаткування фізичних осіб в Україні;
- визначити основні проблеми адміністрування прибуткового та майнового оподаткування фізичних осіб в Україні;
- визначити заходи вдосконалення системи оподаткування фізичних осіб в Україні;
- здійснити прогнозування по податку на доходи фізичних осіб в Україні.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування фізичних осіб.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають в процесі оподаткування фізичних осіб.

Методи дослідження. Структурний та системний методи використано при розкритті сутності, економічної природи та функцій системи оподаткування фізичних осіб. За допомогою порівняльного та факторного методів узагальнено зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб. На підставі економіко-математичних методів розкрито механізм планування показників доходів загального фонду місцевих бюджетів по податку з доходів фізичних осіб. Історичний та логічний підходи використано при визначенні етапів розвитку вітчизняної системи оподаткування доходів фізичних осіб, необхідності інституційних змін системи податкового обліку надходжень по податку з доходів фізичних осіб.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань оподаткування, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної Фіскальної Служби України,

Державного комітету статистики України, а також відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (74 найменування). Загальний обсяг роботи становить 119 сторінок. Основний зміст викладено на 107 сторінках. Робота містить 25 таблиці, 24 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади оподаткування фізичних осіб»:** розглянуто економічний зміст та значення оподаткування фізичних осіб, еволюція і розвиток системи оподаткування фізичних осіб, організаційно-правові засади оподаткування фізичних осіб в Україні.

У другому розділі **«Моніторинг системи оподаткування фізичних осіб України»:** проаналізовано системи адміністрування фізичних осіб, системи адміністрування майнового податку з фізичних осіб, проаналізовано ефективності оподаткування фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності.

У третьому розділі **«Шляхи вдосконалення системи оподаткування фізичних осіб в Україні»:** запропоновано удосконалити системи оподаткування фізичних осіб, а саме необхідність розширення бази системи оподаткування фізичних осіб, запровадження прогресивної шкали оподаткування доходів, впровадження засобів щодо підвищення ефективності податкового контролю

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що під системою оподаткування фізичних осіб розуміють економічні відносини, які є невід'ємним структурним елементом соціально-економічної політики, тому перебуває у стані постійного удосконалення. Податки з доходів громадян через реалізацію механізму перерозподілу мають визначальний вплив на соціальну структуру суспільства в

усіх країнах світу. Система оподаткування доходів фізичних осіб у країні є регулятором взаємовідносин між державою та платниками податків. Вона, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого- виступає головним знаряддям реалізації її економічної доктрини.

2. Визначено, що система оподаткування фізичних осіб в Україні передбачає оподаткування доходів у вигляді податку на податок з доходів фізичних осіб та майнового оподаткування у складі податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, земельного податку та транспортного податку. З 2015 року до складу місцевих податків було переведено земельний податок, єдиний податок, розширено базу оподаткування податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, запроваджено транспортний податок. Вказані зміни посилили фіскальну ефективність місцевих податків та зборів в системі наповнення місцевих бюджетів України.

3. Моніторинг надходжень податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету України показав, що ключовими податковими надходженнями у періоді, який аналізується (2012-2016рр.) були податок з доходів фізичних осіб, майновий податок, транспортний податок, земельний податок. За період, який аналізується усі основні податкові надходження до Зведеного бюджету України зросли. Податкові зобов'язання по податку на доходи фізичних осіб у 2016 році зросли порівняно з 2015 роком на 45,9%, що пов'язано з збільшенням обсягів задекларованих громадянами доходів - 61322 млн.грн у 2016 році, а також зростанням номінальної заробітної плати. Найбільшою складовою податку (майже 2/3 всіх надходжень) є податок на доходи у вигляді заробітної плати. Отже, одним з вагомих факторів вплив на надходження податку на доходи фізичних осіб є рівень зайнятості в державі та рівень офіційного працюючих працівників.

4. Визначено, що з 2016 року найбільш фіскальне значення у формування доходів місцевих бюджетів відіграє податок на доходи фізичних осіб (46,3%), незважаючи на той факт, що частину цього податку було

переспрямовано до Державного бюджету України. Серед місцевих податків найбільшу питому вагу займає земельний податок, надходження за яким у 2016 році зросли на 52,3% порівняно з 2015 роком, що пов'язано з проведенням нової грошової оцінки землі. На другому місці після земельного податку за фіскальним значенням знаходиться єдиний податок, надходження за яким за 5 років мають постійну тенденцію до зростання, що зумовлено збільшенням кількості суб'єктів підприємницької діяльності фізичних осіб. Суттєво зросли надходження по податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки: у 2016 році порівняно з 2015 роком майже в три рази.

5. В роботі здійснено прогнозування податку на доходи фізичних осіб в Україні з використанням методів математичного моделювання з фактором впливу на надходження за цим податком доходів населення.

6. Встановлено, що західна філософія стверджує, що оскільки соціальні трансферти є механізмом вирівнювання доходів різних верств населення, то їх розмір має залежати від рівня добробуту громадян. Тож для формування справедливої і зрозумілої системи державних фінансів у багатьох європейських країнах видатки на соціальні трансферти і соціальне страхування фінансуються лише з надходжень від податку на доходи фізичних осіб. А тому, і фіскальна складова даного податку має буди значно вищою, ніж наразі в Україні.

7. Провівши дослідження системи оподаткування фізичних осіб, виділено основні проблеми адміністрування прибуткового та майнового оподаткування фізичних осіб в Україні, а саме: не враховується територіальне розташування нерухомості; у механізм розрахунку податку не закладена ринкова вартість нерухомості; нестабільність податкового законодавства; надмірне податкове навантаження; низький рівень податкової культури.

8. Проаналізувавши проблемні аспекти системи оподаткування фізичних осіб в Україні, запропоновано такі шляхи вдосконалення системи оподаткування фізичних осіб в Україні: необхідність розширення бази

оподаткування фізичних осіб, запровадження прогресивної шкали оподаткування доходів, проведення повної інвентаризації земельних ділянок, визначення бази оподаткування враховуючи ринкову вартість нерухомості, впровадження заходів щодо підвищення ефективності податкового контролю, у тому числі застосування непрямих методів контролю за витратами фізичних осіб. Податкові органи повинні отримати додаткові повноваження відносно визначення дійсних доходів платників податків із врахуванням рівня витрат та майна, яке перебуває у власності при наявності важливих підстав сумніватися у відповідності доходів та витрат платників за поданою декларацією про доходи. Система ставок податку на доходи фізичних осіб повинна містити якомога менше необґрунтованих пільг, узгоджуватись із загальною політикою виходу з тіні заробітної плати та її підвищення, забезпечення макростабільності економіки.

АНОТАЦІЯ

Аністратенко Юлія В'ячеславівна, «Система оподаткування фізичних осіб»,
кваліфікаційна робота на здобуття освінього ступення магістра за спеціальності 8.07072
«Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Державні та
муніципальні фінанси»

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Структурна частина реферату складається з загальної характеристики роботи, основний зміст роботи та висновків. Об'єкт дослідження є процес оподаткування фізичних осіб.

В роботі визначено сутність, економічну природу та функції системи оподаткування доходів та майнове оподаткування фізичних осіб.

Визначено роль і місце податку з доходів фізичних осіб в системі фінансових відносин як важливого інструменту державного регулювання економіки; узагальнено зарубіжний досвід оподаткування фізичних осіб;

Здійснено аналіз системи адміністрування податку на доходи фізичних осіб України та майнового оподаткування фізичних осіб в Україні; систематизовано основні проблеми адміністрування податку на доходи фізичних осіб в Україні та майнового оподаткування та визначено шляхи та напрями удосконалення механізму оподаткування фізичних осіб в Україні.

Ключові слова : Податок на доходи фізичних осіб, дохід, заробітна плата, майновий податок, земельний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок.

ANNOTATION

Anistratenko Julia Vyacheslavivna, "Tax system for individuals",
qualifying work for obtaining a master's degree in the field of specialty 8.07072 "Finance, Banking
and Insurance" under the master's program "State and municipal finance"

Odessa National University of Economics
Odessa, 2017

The structural part of the abstract consists of a general description of the work, the main content of the work and conclusions. The object of research is the process of taxation of individuals.

The thesis defines the essence, economic nature and functions of the system of taxation of income and property taxation of individuals.

The role and place of personal income tax in the system of financial relations as an important instrument of state regulation of the economy are determined; generalized foreign experience of taxation of individuals; The analysis of the system of administration of the tax on incomes of natural persons of Ukraine and property taxation of individuals in Ukraine; The main problems of administering the tax on personal income tax in Ukraine and property taxation are systematized and the ways and directions of improving the mechanism of taxation of individuals in Ukraine are determined.

Key words: Income tax, income, salary, property tax, land tax, real estate tax, non-land tax, transport tax.